

המיוחד כנוצר אות ב' ויינע שטעללע פערטרעטען. איזט דער פארבעטער איין
אבל, מוהל או יארצייט, זא מוס ער ווען ער-צו שיר היחוד קאממט דיא
שטעללע פערלאססען אונד דען חזן היגטרעטען לאסען.

ו' — ווען איינסט קיין מנין אדער איינער דער פינפע ניכט בבהכ"נ
איזט, זא איזט אסור צו זאגען דיעזען שיר בתפלה זו.

ז' — זאוואהל דער ש"ץ אלס דיא עונים מיססען לאנגזאם ובנעימה
זאגען.

כ"ז קבלו עליהם, ובאם ישנו פעם מאחת האמור בזה, אז מיום ההוא
והלאה איזט דער איסור לאמרו עוד חל מעצמו ואין צורך שיאסור הרב
מחדש, כי הדרא לאיסורא קמא.

כל האמור בזה הוטל עליו איסור גמור וגזירה חמורה שלא לשנות,
ונשאר עוד להזכיר שבימות החול אסור לאמרו כ"א קודם אמירת ברוך שאמר.
נעשה ביום ששי בשבת ה' אייר תר"ו, וחתם עליו הגאב"ד נ"י.
הקטן שלמה אינר

כ

[תקנות ואזהרות בעת פרוץ מגפת החולירע ר"ל]

כללי התנהגות^א לראש השנה ויום הכפורים שנת תקצ"ב^ב לכהל עדת ישורון
פה פוזנא

הוועד החתום מטה אשר כבוד אדמו"ר הגאון אב"ד בראשם בצירוף

שאם החזן הקבוע אינו בבהכ"נ או יכול למלא את מקומו אחד מן חמשה אנשים
המיוחדים כנוצר באות ב'. אם הש"ץ הוא אבל, מוהל או יארצייט, כשיגיע לשיר
היחוד צריך לעזוב את התיבה וליתן להחזן לרדת שם.

ו' — במקרה שאין מנין או שאחד מהחמשה איננו בבהכ"נ, אסור לומר שיר
זה בתפלה זו.

ז' — הש"ץ והעונים מחוייבים לומר בנחת ובנעימה.

א) תקנות אלו נכתבו במקורן בשפת אשכנזי כשהרבה מלות בכתב ובלשון
הקודש שלובות בתוכה. אנו תרגמנו מן המקור בדייקנות, ואת התיבות שבלשון הקודש
המצויות במקור הצגנו באותיות מודגשות.

ב) מגיפת החולירע פרצה בגליל פוזנא בשלהי קיץ של שנת תקצ"א (ראה
לעיל בתקנות ומנהגים סימן ח' וכס' אגרות סופרים מכתבי רע"א סי' כ"ס ל').

רבני ביד"צ יצ"ו, גשא ונתן בנוגע להתנהגות בשני ימים טובים של ראש השנה ובימים כפורים הזה, ובהתחשב בכך שלפי דברי הרופאים התקהלותם של מספר רב של אנשים בבתי כנסיות למשך כמה שעות, היציאה המוקדמת על קיבה ריקה והנשימה של אויר הבוקר החריף — עלולים לגרום למחלת החולירע¹; ובנוסף לכך ההארה על ידי מנורות של שמן וחלב מזיקה מאוד לבריאות — נקבע כדלקמן:

(א) בכל בתי כנסיות, הן בעזרת אנשים והן בעזרת נשים, מותר יהיה בראש השנה ויום כפורים לתפוס רק את מחצית המקומות, בצורה כזו, שליד כל מקום שיושבים בו המקום השני הגובל עמו לא יהא תפוס. ועל כן רק מחצית מבעלי המקומות בבתי הכנסת יהיה להם גישה לבתי הכנסיות בימים הקדושים האלה. ומכיון שלכל בעלי המקומות זכויות שוות ומי נדחה מפני מי, לכן המחצית האחת תתפוס את מקומותיה בבתי כנסיות בשני ימים טובים של ראש השנה, והמחצית השניה ביום הכפורים לילה ויום.

(ב) כדי שתושג המטרה שמכל שני מקומות ישיבה בבתי הכנסת ישאר האחד חפשי, וכדי לקבוע מי יתפוס את מקומו בראש השנה ומי ביום הכפורים, הרי הגאב"ד הטיל גורל — מכיון שכל המושבים בבתי הכנסיות ממוספרים כסדרם — בין המספרים 1 ו-2, ועלה בגורל המספר 1. לגבי ראש השנה תופס אם כן מספר 1 ולגבי יום הכפורים מספר 2. על ידי הטלת הגורל יוצא, שכל בעלי המקומות שמספר הכסא שלהם הוא בלתי זוגי ישבו במקומותיהם בראש השנה, בשעה שאלה שמספר מקומותיהם זוגי ישאירו אותם פנויים. וההיפוך ביום הכפורים — בעלי המקומות שמספריהם זוגיים יתפסו את מקומותיהם, בשעה שהמקומות שמספריהם בלתי זוגיים לא ייתפסו.

(ג) הגאב"ד נ"י ודיינים קבועים והגבאי החודש דבהכנ"ם והמשועבדים דבהכנ"ם והעומד לסגן כל השנה כמנהגנו פה, וכן בעלי תפלות והתוקעים ביממם, וכן בעזרת נשים הרבנית ת"י ונבאות בכל ביהכנ"ם — ישמרו על מקומותיהם הן בראש השנה והן ביום הכפורים, גם אם לפי ההגדרה הנ"ל היו צריכים לוותר עליהם.

(ג) באגרות סופרים (מכתבי רע"א סימן כ"ט) במכתב להג"ר אלי' גוסמכר ו"ל בו מודיעהו רבינו איך להתנהג בשעת המגיפה, כותב: „בענין תפלה בבית הכנסת, לדעתי זה אמת שהקיבוץ במקום צר אינו נכון... שלא לילך כלילה באויר

(ד) אלופי גבאי צדקה ידאגו להדפסת כרטיסים בצורה מיוחדת לכל בית כנסת. בעלי המקומות הבלתי זוגיים יוכלו לקבל מאלופי גבאים את הכרטיסים המיועדים להם ביום ג' קודם ראש השנה לשם שימוש בראש השנה, ובעלי המקומות הזוגיים יוכלו לקבל את כרטיסיהם ליום הכפורים אי"ה ביום ה' קודם יום הכפורים.

(ה) לשם שמירת הסדר יוצב משמר צבאי בכל כניסה לבית הכנסת, שיש להראות לו את הכרטיסים, ובמיוחד פקידי המשטרה אף הם ידאגו לשמירת הסדר בבית הכנסת.

(ו) היות כי אלה שלא תהיה להם דריסת רגל בבתי כנסיות יצטרכו להרכיב מנינים בבתים פרטיים, לכן חייבים בעלי המזון להקפיד במיוחד שמספר המשתתפים בהתאם לגפח המקום יהיה אף הוא מוגבל באותה צורה, כך שרק מחצית המקומות שיווצרו שם יהיו תפוסים, ויוטל פיקוח על שמירת הוראה זו מצד משטרת הבריאות.

(ז) אלופי גבאי צדקה יסייעו ככל יכולתם להקמת המנינים ולספק להם את ספרי תורות ושופרות הדרושים.

(ח) כפי פקודת אדמו"ר הגאב"ד נ"י יש לערוך מכירה פומבית של המצוות בכל המנינים, וההכנסה תהיה קודש לקופת הצדקה.

(ט) בראש השנה תמשכנה התפילות מן יגדל עד אחר כל התקיעות שאחר תפילת מוסף — חמש שעות בלבד. בתי הכנסיות יפתחו בשעה 5, בשעה 5.30 יתחילו ביגדל, ובשעה 10.30 תסתיימנה כל התפילות והתקיעות. לשם כך נקבע כי: (א) ה"מצוות" תמכרנה בכל פעם בערב שלפני כן אחר תפילת ערבית. (ב) כל מי שעולה לתורה יוכל לעשות רק "מי שבירך" אחד. (ג) הפיוטים שלפני הקדושה שחרית [ביום ראשון של ראש השנה] מן מלך במשפט וכו' וביום השני מן אשר מי יעשה וכו', וכן הפיוטים שבין מלכויות זכרונות ושופרות למשפטים, אנסיכה ואהללה וכו' — לא יאמרו כלל. (ד) בעלי התפילות לא יאריכו כלל וכלל בנגונים ובחזנות, רק יאמרו את התפילות מלה במלה ויטעימה ברגש ובכונה.

העיר... שלא לילך מחוץ לביתו על ליבא ריקנא". ושם (מכתב סימן ל'): "להשמר מכל דבר דובר כגון שלא לצאת בשחרית מביתו אליבא ריקנא, והיכרח לשתות חמין מקודם". וראה להלן סעיף י"א.